Architektúra 06 - Etruská architektúra :)

Typické znaky

Stavitelia začali využívať klenbu.

Mestá boli často budované podľa vopred stanoveného plánu: boli obkolesené hradbami, budovala sa v nich kanalizácia, tok riek bol starostlivo regulovaný, polia boli podľa potreby zavodňované alebo odvodňované.

Vo veľkej miere boli budované drevené chrámy, ktoré boli tvarom podobné gréckym mali však štvorcový pôdorys, a štíhlejšie stĺpy.

Doplnené a Spracované ako Maturitná otázka

Charakteristika etruskej architektúry

Etruskovia žili v oblasti dnešného Talianska (Toskánsko, Lazio, Umbria) približne od 8. do 1. storočia p.n.l. Ich architektúra predstavuje dôležitý medzistupeň medzi gréckou a rímskou architektúrou. Tri hlavné oblasti, v ktorých Etruskovia vynikali:

- **technické inovácie** - najmä klenba,
- **urbanizmus** - mestá podľa plánu,
- **chrámová architektúra** - drevené chrámy odlišné od gréckych.

Typické znaky etruskej architektúry

Zavedenie klenby

- Etruskovia ako prví v Európe **začali vo veľkej miere využívať klenbu**. Tento objav sa stal základom neskoršej rímskej architektúry (mosty, akvadukty, amfiteátre).

Mestá budované podľa plánu

- Etruské mestá boli **budované podľa vopred stanoveného plánu**. Ich urbanizmus zahŕňal:
  - **mestské hradby**,
  - **kanalizáciu**,
  - **reguláciu tokov riek**,
  - **zavlažovanie a odvodňovanie polí**.
- Tento systematický prístup výrazne ovplyvnil neskorší rímsky urbanizmus.

Drevené chrámy

- Vo veľkej miere sa stavali **drevené chrámy**, ktoré boli **tvarom podobné gréckym**, ale mali **štvorcový pôdorys** a **štíhlejšie stĺpy**. Od gréckych sa líšili aj tým, že:
  - stáli na vysokom podstavci,
  - mali hlboký predsieňový priestor,
  - boli bohato zdobené terakotovými sochami.

Materiály

- Etruskovia používali najmä:
  - **drevo** - chrámy,
  - **tehly a kameň** - mestské hradby, brány, kanalizácia,
  - **terakotu** - sochy, výzdoba chrámov.

Architektonické diela Etruskov, najvýznamnejšie stavby:

Porta Marzia v Perugil:

- mestská brána s využitím klenby,
- autor: **neznámy** (kolektívna stavba).

Cloaca Maxima v Ríme:

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- jedna z najstarších kanalizačných stavieb sveta,
- pôvodne etruské dielo,
- autor: **neznámy**.

Chrám v Veji (Portonaccio):

- zasvätený bohyni Menrve,
- známy terakotovou sochou Apolóna,
- autor: **Vulca z Veji (6. storočie p.n.l.)**.

Hrobky v Cerveteri a Tarquinii:

- typické sú **tumuly** (kopcové hrobky) a **hypogeá** (podzemné hrobky),
- bohato zdobené freskami,
- autori neznámi.

Cloaca Maxima

Význam etruskej architektúry

Etruská architektúra je dôležitá pre dejiny umenia a stavebníctva, pretože:

- **zaviedla klenbu**, ktorú neskôr zdokonalili Rimania,
- vytvorila **premyslený urbanizmus** s kanalizáciou a reguláciou vôd,
- ovplyvnila **rímsku chrámovú architektúru**[1],
- rozvinula **terakotovú plastiku** ako súčasť architektúry,
- predstavuje spojovací článok medzi gréckou a rímskou kultúrou.

Zhrnutie

Etruská architektúra je charakteristická využívaním klenby, plánovanou výstavbou miest, kanalizáciou a reguláciou tokov riek. Drevené chrámy mali štvorcový pôdorys a štíhle stĺpy, čím sa odlišovali od gréckych. Etruskovia výrazne ovplyvnili rímsku architektúru a položili základy mnohým technickým riešeniam, ktoré sa stali kľúčovými pre antický Rím.

[1] Napríklad Kapitolský chrám v Ríme.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania